

WIKIDONES

PLA DE TREBALL ÀREA DE CINEMA – Anna Petrus

TEMES:

1. MERCÈ VILARET

Realitzadora a TVE durant trenta anys (entre 1964 i 1993). Fou una directora polièdrica que va treballar tots els gèneres que li foren possibles desde la tenacitat i la constància de qui treballa amb convicció. És una de les poques dones de l'època que va poder deixar la seva empremta personal en el mitjà televisiu català i espanyol.

Recursos documentals:

1. Quaderns del CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya) número 16 (maig-agost 2003). Article de Montserrat Martí: "Mercè Vilaret: aproximació a la seva escriptura visual".
2. Tesi doctoral de Montserrat Martí: Estructura narrativa i estil visual dels documentals de la realitzadora de televisió Mercè Vilaret. (Universitat Pompeu Fabra, 13/12/2002)
3. Catàleg de la Mostra de Cinema de Dones de Barcelona, edició 2007.

2. NÚRIA OLIVÉ-BELLÉS

Creadora multidisciplinària que combina el cinema amb la dansa i el multimèdia. Autora de curtsmetratges de reconeixement internacional en els quals tracta de forma pionera al nostre territori temes com la llibertat de la dona, la sexualitat femenina i l'amor entre dones.

Recursos documentals:

1. Catàleg de la Mostra de Cinema de Dones de Barcelona, edicions 2003, 2013.
2. Article de Marino Rodríguez a La Vanguardia (7 d'octubre de 1996) sobre el film *El domini dels sentits*: "El domini dels sentits revela a cinco jóvenes directoras catalanas".

3. CECÍLIA BARTOLOMÉ

Una de les primeres cineastes de l'estat espanyol que es va diplomar a l'Escola Oficial de Cinema de Madrid als anys seixanta juntament amb Pilar Miró i Josefina Molina. La seva primera pel·lícula, *Margarita y el lobo* (1969), que és també el seu projecte final de carrera, és un manifest feminista en tota regla en el qual crida a l'emancipació de la dona en l'Espanya tancada i obtusa del franquisme.

Recursos documentals:

1. Torres, Augusto M. [Directores españolas malditas](#), Huerga Fierros editores Ed., 2004.

2. Premi Mujer de cine 2012 del Festival de Cine de Gijón: <http://www.gijonfilmfestival.com/page/11819-cecilia-bartolome-premio-mujer-de-cine-2012>
3. Catàleg de la Mostra de Cinema de Dones de Barcelona, edicions 2005, 2006, 20113.
4. Wikipedia en castellà: http://es.wikipedia.org/wiki/Cecilia_Bartolomé

4. MARÍA RUIDO

És artista, investigadora, docent i productora cultural que treballa temes tan rellevants pel discurs feminista i de gènere com la construcció social del cos i la identitat o els imaginaris del treball en el capitalisme postfordista. Autora de documentals, videoinstal·lacions, i publicacions vinculades a les temàtiques que li interessin (entre les seves publicacions destaquen: “Mamá, quiero ser artista!. Apuntes sobre la situación de algunas trabajadoras en el sector de la producción de imágenes, aquí y ahora”, “A la deriva por los circuitos de la precariedad femenina”, “La máquina retórica. Construcciones de género, asimilaciones y resistencias en la cinematografía española y argentina de los años 40 y 50”, entre d’altres).

Recursos documentals:

1. Web personal: www.workandwords.net
2. Article a El País del dia 21 d’abril de 2009: “Un documental de María Ruido, premio en Nueva York”.
3. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edicions, 2003, 2006, 2009, 2011.
4. Wikipedia en gallec: http://gl.wikipedia.org/wiki/María_Ruido

5. HELENA LUMBRERAS

Cineasta que va començar la seva carrera com a realitzadora i guionista de televisió a Itàlia i que després es va traslladar de nou a Espanya on va ser membre destacat del Colectivo Cine de Clase. Lumbreras és una de les representants més destacades del cinema militant antifranquista i que va posar en imatges el moviment obrer dels anys setanta.

Recursos documentals:

1. Article de Josep Miquel Martí i Rom a Cinema 2002, número 61-62 (març i abril 1980): “La crisis del cine marginal”.
2. Article de Xan Gómez Viñas a Blog and Docs (19 d’abril de 2011): “El campo para el hombre” (<http://www.blogsandocs.com/?p=685>)
3. Article a MUSAC (Museo de Arte Contemporaneo de Castilla y León): <http://documusac.es/helena-lumbreras-y-el-colectivo-cine-de-clase>
4. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edició 2005.

6. CAROLE ROUSSOPOULOS

Cineasta feminista pionera a França en la direcció de documentals i en la utilització del vídeo. Totes les seves pel·lícules giren al voltant del fet femení. Dedicà part de la seva vida a recollir imatges fetes per dones. L'any 1969 va crear Video Out, un dels primers grups de vídeo francesos. El 1981 fa fundar, juntament amb Delphine Seyring i Iona Wieder, el Centre Audiovisual Simone de Beauvoir, primera institució dedicada a la producció de vídeos de dones.

Recursos documentals:

1. Article d'Aline Andrey a Le Courrier (30 d'octubre del 2009): "Carole Roussopoulos: artiste, féministe et amoureuse de l'âme des gens."
2. Web de l'Associació Carole Roussopoulos: <http://www.carole-roussopoulos.com>
3. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edicions 2000 i 2010.
4. Wikipedia en francès i anglès: http://fr.wikipedia.org/wiki/Carole_Roussopoulos

7. LAS MAESTRAS DE LA REPÚBLICA

Pel·lícula documental de l'any 2013 dirigida per Pilar Pérez Solano guanyadora del Goya al millor documental. El film rescata la memòria i la rellevància de les mestres que van treballar durant la república i que foren peces clau en la conquesta dels drets de les dones i en la modernització de l'educació. La pel·lícula s'articula a través de la recreació del paper d'una mestra de l'època, la utilització d'imatges d'arxiu i l'entrevista a investigadors i familiars.

Recursos documentals:

1. Article d'Elisa Silió a El País (25 d'abril de 2013): "Las maestras republicanas van al cine".
2. Nota de premsa a La Vanguardia (29 d'abril de 2013): "Matadero Madrid acogerá la proyección del documental "Las maestras de la República" a partir de este miércoles".
3. Crítica de Jordi Batlle Caminal a La Vanguardia (14 de març de 2014): "Las maestras de la República": sobre la memoria histórica".
4. Web de la pel·lícula: www.lasmaestrasdelarepublica.com

8. LA MOÑOS

La primera pel·lícula (1997) de l'actriu i directora catalana Mireia Ros rescata el mític personatge de La moños, una dona que durant els anys trenta i quaranta va posar un punt de color i bogeria a Les Rambles de Barcelona. Un personatge misteriós però entranyable del qual ningú en sabia ben bé la veritat però que representa una feminitat que, víctima d'una societat patriarcal, no li queda altre alternativa que la solitud.

Recursos documentals:

1. Article de Salvador Llopart a La Vanguardia (17 d'octubre 1995): "La Moños vuelve a la Rambla barcelona.
2. Article de Salvador Llopart a La Vanguardia (12 de març de 2012): "La creadora (98) Mireia Ros – Si aceptas la verdad, quería ser monja..."

9. MARGARITA Y EL LOBO

Film de Cecília Bartolomé presentat com a projecte final de carrera a la Escuela Oficial de Cinematografía de Madrid (1969). La pel·lícula és una dura crítica feminista a les institucions repressores del franquisme i una crida a l'emancipació de la dona en l'Espanya tancada i obtusa de l'època a través del personatge de Margarita.

Recursos documentals:

1. Article de Federico Simón a El País (29 de setembre de 2011): "Las mujeres y el celuloide"
2. Catàleg del Festival de San Sebastián, edició 2004.
3. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edicions 2005 i 2013.
4. Wikipedia en castellà de Cecília Bartolomé:
http://es.wikipedia.org/wiki/Cecilia_Bartolomé

10. EL DOMINI DELS SENTITS

Film col·lectiu (1996) dirigit per cinc cineastes catalanes (Judith Colell, Isabel Gardela, Teresa Pelegrí, Núria Olivé-Bellés i Maria Ripoll) que aborden temes com la sensualitat i l'erotisme femení des d'una perspectiva feminista i alliberada. Pel·lícula fundacional quant a la temàtica a Catalunya.

Recursos documentals:

1. Article de Marino Rodríguez a La Vanguardia (7 d'octubre de 1996) sobre el film *El domini dels sentits*: "El domini dels sentits revela a cinco jóvenes directoras catalanas".
2. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edició 2013.
3. Text d'Anna Petrus sobre la pel·lícula arran de la projecció a la 21ª Mostra Internacional de Films de Dones de Barcelona.
(http://www.dracmagic.cat/mostra/nl/img/domini_dels_sentits.pdf)

11. YOYES

Primer llargmetratge d'Helena Taberna (1999) en el qual repassa la vida de Yoyes, la primera dona que va ocupar un alt rang dins d'ETA. En forma de biopic, el film mostra el seu retorn al País Basc després de l'exili voluntari a Mèxic i les dificultats amb què es troba per començar una nova vida al costat de la seva filla i al marge de l'organització terrorista.

Recursos documentals:

1. Article de Rocío García a El País (17 de desembre de 1999): “La actriu Ana Torrent da vida a una Yoyes comprometida y humana”.
2. Article de Borja Hermoso a El Mundo (17 de desembre de 1999): “Un filme recrea la vida de Yoyes”)
3. Web d’Helena Taberna: www.helenataberna.es
4. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edició 2013.
5. Wikipedia en castellà i en anglès: [http://es.wikipedia.org/wiki/Yoyes_\(película\)](http://es.wikipedia.org/wiki/Yoyes_(película))

12. JEANNE DIELMAN

Pel·lícula que Chantal Akerman va rodar el 1975 quan només tenia 23 anys i que es considera un film manifest fundacional pel que fa a la deconstrucció feminista del rol de la dona a la llar. La pel·lícula segueix amb minuciositat, i durant més de tres hores de projecció, el dia a dia d’una mestressa de casa atrapada en les seves tasques casolanes.

Recursos documentals:

1. Sultan, Terrie (ed.); *Chantal Akerman: Moving through time an space*. Houston, Tex: Blaffer Gallery, the Art Museum of the University of Houston. New York, 2008.
2. Paquot, Claudine; *Chantal Akerman: autoportrait en cinéaste*. Ed. Cahiers du Cinéma: Centre Pompidou, Paris, 2004.
3. White, Jerry; *Chantal Akerman’s Revisionist Aesthetic*. In Jean Petrolle and Virginia Wright Wexman. *Women and Experimental filmmaking*. Univeristy of Illinois Press, 2005.
4. Catàleg de la Mostra de Films de Dones de Barcelona, edicions 1996, 2002 i 2005.
5. Article d’Anna Petrus a Blogs and Docs (9 de maig de 2010): “Chantal Akerman por Chantal Akerman” (<http://www.blogsanddocs.com/?p=545>)
6. Wikipedia en castellà i anglès: http://es.wikipedia.org/wiki/Jeanne_Dielman,_23_quai_du_Commerce,_1080_Bruxelles

13. MUESTRA DE CINE Y MUJERES DE PAMPLONA

Una de les mostres de cinema de dones més consolidades d’Espanya amb 28 edicions a la seva esquena. La seva programació no només se centra en el cinema fet per dones sinó que té una vocació clarament feminista i de gènere.

Recursos documentals:

1. Castejón, María (ed); *25 años de cine: Muestra internacional de Cine y Mujeres de Pamplona*. Ed. IPES Elkartea Navarra, Pamplona, 2011.
2. Article de Michelle Unzué al Diario de Navarra (6 de juny de 2014): “Celuloide con huella femenina en la 28 Muestra de Cine y Mujeres”.

3. Web de la Muestra de cine y mueres de Pamplona:
<http://www.muestracineymujeres.org>

14.MUESTRA INTERNACIONAL DE CINE REALIZADO POR MUJERES (ZARAGOZA)

Una altra de les mostres de cinema de dones més consolidades d'Espanya amb 16 edicions a la seva esquena. La seva tasca se centra en donar visibilitat al cinema fet per dones des de tots els àmbits de la creació cinematogràfica.

Recursos documentals:

1. Article de Eva García a El Periodico de Aragón (12 de març de 2011): "El cine filmado por mujeres tiene una cita en el Centro de Historia".
2. Article de Eva García a El Periodico de Aragón (10 de març de 2010): "Las mujeres muestran su forma de ver el mundo a través del cine"
3. Web de la Muestra internacional de cine realizado por mujeres de Zaragoza:
www.muestracinemujereszgz.org

15.FESTIVAL DE CINE Y VIDEO REALIZADO POR MUJERES (MADRID)

Primer festival de cinema de dones d'Espanya fundat el 1985 per l'Ateneo feminista de Madrid i ja desaparegut. Fou un festival amb un clar i fort compromís amb el feminisme i amb el cinema de dones realitzat al país.

Recursos documentals:

1. Kuhn, Annette; Radstone, Susannah; *The Women Companion International Film*. Ed. University of California Press, L.A. 1990. Pàgina 361.
2. Article a El Pais (21 de novembre de 1989): "10 directoras en el V festival de cine femenino de Madrid"
3. Article a El Pais (8 de novembre de 1991): "Comienza en Madrid el festival de cine realizado por mujeres".

16.VIDEO DEL MINUT

Projecte que va néixer el 1997 per iniciativa de Drac Màgic en el marc de la Mostra de Films de Dones de Barcelona i posteriorment es va estendre a altres mostres de cinema de dones de l'estat espanyol (i que formen part de TRAMA, coordinadora de mostres i festivals de cinema, vídeo i multimedia realitzat per dones) i també de fora del nostre territori (Festival des Films de Femmes de Créteil). El projecte és una crida a totes les dones a filmar una peça d'un minut de durada sota un tema diferent cada any i amb una clara orientació de gènere.

Recursos documentals:

1. Article de Carlos Losilla (“Carta abierta sobre el cine contemporáneo. A propósito de “Un espai propi, un film col·lectiu”) dins de Selva, Marta; Solà, Anna; *Diez años de la Muestra Internacional de Filmes de Mujeres de Barcelona: la empresa de sus talentos*. Ed. Paidós, Barcelona, 2002.
2. Web de TRAMA (Coordinadora de Muestras y Festivales de cine, vídeo y multimedia realizados por mujeres): www.tramabcn.wordpress.com
3. Catàleg de la Mostra de Films de dones de Barcelona (a partir 1998 en endavant)

17. GIULIA COLAIZZI

Teòria i investigadora del cinema en clau feminista i de gènere. És catedràtica de Comunicació Audiovisual i Publicitat en el departament de Teoria dels llenguatges i Ciències de la Comunicació de la Universitat de València, membre de l’Institut Universitari d’estudis de la Dona” de la UV, i del consell assessor de la col·lecció “Feminismos” (Càtedra). És autora de nombroses publicacions d’entre les que destaquen “Feminismo y Teoría del discurso” o “Feminismo y Teoría filmica”.

Recursos documentals:

1. Article de Casimiro Torreiro a El País (22 de juny de 2003): “Desconocidas, pero ilustres”.
2. Article de Ferran Bono a El País (28 de maig de 2004): “Los límites de la tolerancia”
3. Nota de premsa a La Vanguardia (12 de març de 2014): “La Fundación SGAE organiza un ciclo de cine en el que se analiza la relación entre madres e hijas”.
4. Pàgina web de la Universitat de València: <http://www.uv.es/iued/somos/colaizzi-giulia.htm>

18.E. ANN KAPLAN

Investigadora, teòrica i historiadora del cinema vinculada als estudis de gènere i a la teoria cinematogràfica feminista. Pionera en la recerca sobre cinema i dones i autora de nombrosos assajos entre els quals destaquen “Women and Film”, “Looking for the other. Feminism, film and the imperial gaze” o “Motherhood and representation” entre d’altres. És professora dels estudis de teoria i anàlisi cultural a la universitat d’Stony Brook (Nova York).

Recursos documentals:

1. Colazzi, Giulia (Ed.) *Feminismo y teoría filmica*. Colección Eutopias/Maior. Ediciones Episteme S.L., València, 1995. (A la presentació del llibre Colazzi parla de E. Ann Kaplan i del seu text per a aquest mateix llibre: “La historia del diván: transferencia, deseo y resistencia en la escena cinematográfica psicoanalítica”).
2. Pàgina web de la Stony Brook University: http://www.stonybrook.edu/commcms/cat/people/cat_faculty/EAnnKaplan%20.html

3. Article de Casimiro Torreiro a El País (22 de juny de 2003): “Desconocidas, pero ilustres”.

19. ANNETE KUHN

Esriptora, historiadora i teòrica del cinema que ha centrat la seva atenció en el cinema fet per dones i en la representació de la sexualitat en el cinema des d'una perspectiva feminista. Actualment és profesora del departament d'estudis cinematogràfics de la universitat Queen Mary de Londres. Algunes de les seves obres més rellevants són “Women's pictures: Feminism and cinema” o “The power of the image: Essays on representation and sexuality”.

Recursos documentals:

1. Humm, Maggie; *Annette Kuhn and materialist criticism. Feminism and Film*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1997. (Pàgines 26-28)
2. Pàgina web dels Film Studies a la Universitat Queen Mary de Londres: <http://filmstudies.sllf.qmul.ac.uk/people/annette-kuhn>
3. Wikipedia en anglès: http://en.wikipedia.org/wiki/Annette_Kuhn

20. LAURA MULVEY

Cineasta i teòrica del cine vinculada al pensament polític feminista i a les teories psicoanalítiques. En una primera etapa de la seva carrera professional va treballar pel British Film Institute. Actualment és professora del departament de Film, Media and Cultural Studies de la Birkbeck University of London des d'on està interessada a repensar la teoria cinematogràfica feminista. El seu assaig “Visual pleasure and narrative cinema” (1975) ha estat un dels més influeients dins de la corrent feminista i de gènere.

Recursos documentals:

1. Article de Casimiro Torreiro a El País (22 de juny de 2003): “Desconocidas, pero ilustres”.
2. Pàgina web de la Birkbeck University of London: <http://www.bbk.ac.uk/culture/staff/teaching-staff/laura-mulvey>
3. Catàleg de la Mostra des films de dones de Barcelona, edicions 2001 i 2004.
4. Wikipedia en castellà i anglès: http://es.wikipedia.org/wiki/Laura_Mulvey